

READ ON

ÍNDEX

1. Introducció	4
2. Àmbit i objectius del projecte	5
3. Anàlisi i reptes del treball en xarxa entre biblioteques i ins en el territori	6
3.1. Metodologia de treball	6
3.2. Anàlisi de la situació actual	6
Biblioteca / Institut - Institut / Biblioteca	7
Com es percep la biblioteca a si mateixa	8
Com es percep l'institut a si mateix	9
Com es perceben els joves	10
3.3. Conclusions i reptes	12
4. Procés de co-programació amb joves	17
4.1. Desenvolupament de la prova pilot	18
4.1.1. Tallers de creació	18
4.1.2. Focus grup	21
4.2. Conclusions dels focus grups	22
4.2.1. Focus-grup Cardedeu	22
4.2.2. Focus-grup Sabadell	24
4.2.3. Focus-grup Sant Feliu de Codines	26
4.3. Característiques de les activitats a programar	28
4.4. Grups de treball i dates de realització	29
4.5 Consideracions finals	30
5. Guia metodològica	32

QUÈ
GUSTO
QUÈ PLACER
QUÈ
DIESTROS

1. INTRODUCCIÓ

Aquest informe inclou la relació d'activitats realitzades l'any 2018 en el marc del projecte Read On, encaminades a definir una proposta de guia metodològica (que s'adjunta a l'annex) per a la co-programació d'activitats per a joves a la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i a fer una anàlisi, a partir de tres poblacions, de l'estat actual de la xarxa biblioteca/institut i identificar els reptes de la seva posada en marxa.

2. ÀMBIT I OBJECTIUS DEL PROJECTE

Una de les inquietuds habituals quan parlem de foment de la lectura i dels serveis a oferir en als equipaments culturals que hi van associats, és la necessitat d'atreure i fidelitzar el públic adolescent (joves d'entre 12 i 17 anys).

Si centrem la reflexió en les biblioteques i en l'ús que en fan els ciutadans, es constata que, en termes generals, el públic infantil té un gran interès a aprendre a llegir i a relacionar-se amb els llibres, i la biblioteca ofereix als familiars i als mateixos infants un espai d'acollida que, a la vegada, satisfà i segueix nodrint aquest interès. No és una percepció casual sinó que respon al treball que les pròpies biblioteques desenvolupen amb i per a les famílies i infants, i que passa, entre d'altres, per oferir espais, activitats i recursos que han estat concebuts a la mida d'aquests primers lectors, alumnes de l'Educació Infantil i l'Educació Primària. Coincidint amb l'edat en què s'inicia l'Educació Secundària, però, aquest gust per la lectura com a activitat de lleure i formativa decau de forma significativa –per diversos motius, l'estudi dels quals sobrepasa l'abast d'aquest projecte–, i aquells mateixos infants ara ja adolescents, deixen d'acudir a la biblioteca amb la continuïtat que feien.

L'ànim del projecte Read On és, precisament, mantenir viu l'interès dels adolescents envers la lectura i la cultura, aprofitant l'experiència, el coneixement i les bones pràctiques de les biblioteques amb el públic infantil. Des d'aquesta perspectiva, el projecte consisteix, per una banda, a definir una guia metodològica que faciliti la co-programació de tallers i activitats a les biblioteques de la Diputació de Barcelona, per tal de fidelitzar i incentivar el públic adolescent amb l'objectiu de seguir inci-

dint en la formació dels futurs lectors adults i, per l'altra, en la realització d'una anàlisi de quina és la col·laboració actual entre biblioteques i instituts i mirar d'identificar els reptes de treball per a poder enfortir la xarxa entre aquests dos equipaments.

A mode de prova pilot, hem treballat amb tres poblacions de manera simultània; Cardedeu; Sant Feliu de Codines i Sabadell, una mostra heterogènia i prou representativa del territori per poder fer l'anàlisi i fixar la metodologia de treball.

Cardedeu: municipi d'una població aproximada de 17.000 habitants, que compta amb tres centres d'ensenyament secundari. La biblioteca amb qui s'ha treballat, Marc de Vilalba, és l'única del municipi. Pel que fa als joves, hi han participat alumnes de 4t d'ESO de l'institut Arquitecte Manuel Raspall.

Sabadell: amb més de 211.000 habitants, és la cinquena ciutat de la província de Barcelona. Compta amb 37 centres d'ensenyament secundari i disposa de 7 biblioteques. Han participat en el projecte la biblioteca Vapor Badia i alumnes de 4t d'ESO de l'Institut Escola Industrial.

Sant Feliu de Codines: és el municipi més petit de tots tres. Compta amb una població de més de 6.000 habitants i amb 2 centres d'ensenyament secundari: Manel Carrasco i Formiguera, d'ensenyament públic, i FEDAC, concertat. La biblioteca que ha participat en el projecte és la Joan Petit i Aguilar, l'única del municipi. Pel que fa als joves, hi han participat alumnes de 2n d'ESO d'ambdós instituts.

Així doncs, el Projecte ha consistit en tres grans línies de treball:

→ **Una anàlisi de la situació actual de les relacions entre Instituts de Secundària (INS) -Biblioteques i joves, per identificar reptes i fer propostes**

→ **Una co-programació amb els joves d'activitats a les Biblioteques.**

→ **L'elaboració d'una guia metodològica per a promoure una major participació dels joves en la programació de les activitats a la biblioteca.**

3. ANÀLISI I REPTES DEL TREBALL EN XARXA ENTRE BIBLIOTEQUES I INS EN EL TERRITORI

3.1 – Metodologia de treball

Per tal de fer l'anàlisi i detecció dels reptes pel treball en xarxa al territori entre biblioteques i INS, hem treballat amb la metodologia de focus grup. Hem fet un total de 8 focus grup. Per cada població hem realitzat; un focus grup amb l'equip de biblioteques on han participat direcció i el referent d'infantil i juvenil, un focus grup amb docents dels INS amb una participació d'un 6 docents a cada un. Volem remarcar que des de Tantàgora vam sol·licitat la participació a aquest focus grup d'un representant de cada àrea (llengües, literatura, ciències, tecnologia, art, esport ...) i els docents que van finalment hi van assistir representaven exclusivament els departaments de llengua i literatura així com direcció del centre. Finalment hem fet dos focus grup amb joves usuaris fidelitzats a la biblioteca, cal remarcar que en una biblioteca no es va presentar cap jove a la convocatòria.

3.2 – Anàlisi de la situació actual

A continuació es presenten les observacions extretes dels focus grup realitzats amb biblioteques, INS i joves. En primer lloc s'exposen sintèticament les percepcions de les relacions mútues entre instituts i biblioteques i després les percepcions de cadascun dels actors que han participat en el Projecte. Finalment es presenten les conclusions sobre els principals reptes que s'han identificat com a resultat de les dinàmiques dels focus grup.

COM ES PERCEBEN MÚTUAMENT

La biblioteca a l'INS

- L'INS té el públic captiu al qual vol accedir la biblioteca.
- La biblioteca no voldria ser vista per l'INS només com un servei de préstec de llibres, sinó com un equipament útil per a ells.
- La biblioteca té dificultats importants per establir col·laboracions estables a llarg termini amb els INS, ja que depenen o de docents motivats o de l'equip directiu del moment.
- La biblioteca no té clar què n'espera d'ella l'INS, per contra, té molt clar el què els pot oferir.

L'INS a la Biblioteca

- L'INS no percep a la Biblioteca com a complementària, percep que el que els ofereix la biblioteca ells mateixos ja ho fan.
- No sap explicar aquesta manca de relació, però tampoc li preocupa no tenir-ne, no la troba a faltar.
- Té clar que la biblioteca espera d'ells col·laboració per accedir al públic juvenil.

XARXA DE TREBALL

- Tots dos equipaments tenen clar que l'inici d'una xarxa de col·laboració seria molt positiva tant per als joves com per a ells mateixos.
- Propostes que surten per començar a teixir xarxa:
 - Iniciar un grup de treball d'un bibliotecari i un docent per Institut de la població (cal que aquest docent faci de pont amb tot el claustre)
 - Aquest grup de treball hauria de:
 - Establir pautes de col·laboració en les lectures obligatòries i les lectures recomanades de les vacances.
 - Informar-se mútuament dels projectes i programacions amb l'objectiu de que els docents esdevinguin preceptors de la Biblioteca i que els bibliotecaris puguin programar més en funció de les necessitats dels docents, dels alumnes i dels projectes de l'INS buscant la complementarietat.
- A tots dos equipaments els preocupa la manca de recursos de personal i econòmics que implica iniciar aquest tipus de treball en xarxa.
- Que els docents puguin agafar en préstec més de 13 llibres amb el carnet de docent.
- Plantejar la sessió de les exposicions de la biblioteca als INS.

REPTES QUE TENEN

- Percebre's com a part d'un mateix ecosistema.
- Saber-se complementar.
- Generar un vincle de confiança.

COM ES PERCEB LA BIBLIOTECA A SI MATEIXA

En el Projecte hem treballat amb dos tipologies de Biblioteques que es troben en diferents fases de treball amb aquests públics:

BIBLIOTEQUES EN FASE 0 INICIAL

- Biblioteques que no tenen una línia de treball definida per al públic jove.
- Amb pocs o nuls assistents joves a les activitats.
- Amb presència habitual de joves que hi van a estudiar.

BIBLIOTEQUES EN FASE 1

- Biblioteques que tenen una línia d'actuació definida per al públic jove, que ja han revisat les seves accions i que tenen un pla de futur que estan executant.
- Joves assistents a les activitats.
- Joves que venen a estudiar habitualment.
- Formen part d'una xarxa de biblioteques que reflexiona i es coordina compartint experiències i recursos per treballar més i millor amb aquests públics.

ELS PREOCUPA

- Quin és el rol de la biblioteca amb aquests públics. Demanen punts de trobada per parlar-ne.
- Quines estratègies de plans d'acció de biblioteca s'haurien de posar en marxa, tot i que no es veuen capacitats per poder-los dissenyar sense acompanyament.
- Que a l'hora de la veritat, l'equip d'infantil i juvenil de la biblioteca només treballa per als més petits.
- Que els joves perceben la biblioteca i els bibliotecaris com a agents que no els poden oferir res d'interessant.
- No tenir clar com hauria de ser l'espai i si cal canviar-lo.
- No tenir experiència ni coneixement de bones pràctiques.
- No ser prou especialistes en lectures i mediació per aquestes edats.
- La manca d'un pla de comunicació i dels recursos econòmics necessaris.
- Com complementar-se amb l'INS.
- Generar una relació de confiança amb els joves per esdevenir preceptors.

- Poder introduir més tecnologia que els alliberi de certs tasques per dedicar més personal a la mediació.
- Especialitzar el personal en mediació literària.
- La resistència al canvi d'una part de l'equip.
- La manca d'un pla de comunicació i dels recursos econòmics necessaris.
- Com complementar-se amb l'INS.
- Generar una relació de confiança amb els joves per esdevenir els seus preceptors literaris.
- Que l'equip d'infantil i juvenil a la realitat treballa molt més per a infantil.

REPTES

- Dissenyar una estratègia de públic a partir de l'experiència pilot del READ ON.
- Canviar maneres de treballar.
- Sostenir un programa de continguts co-dissenyat amb els joves al llarg del temps.

- Vèncer les reticències al canvi a la manera de treballar fins ara.
- Dissenyar i executar un pla de comunicació per aquests públics.
- Sostenir un programa de continguts co-dissenyat amb els joves al llarg del temps.

COM ES PERCEP L'INS A SI MATEIX

- El foment de la lectura, la seva comprensió i la creació literària no és un objectiu que recaigui de manera global en tot el centre, ans acostuma a ser només responsabilitat del departament de llengües i literatura i es reclama una implicació troncal de centre.
- Són conscients que cal revisar el pla lector de centre de manera continuada però no tots ho fan.
- Quan el pla de centre està actualitzat els resultats del alumnes milloren, malgrat la manca d'eines de seguiment i valoració que corrobori aquesta intuïció.
- No perceben la necessitat de recursos externs en foment del gust lector i comprensió lectora, ja que els seus alumnes obtenen resultats acceptables.
- Perceben la biblioteca del centre com a caduca, que moltes vegades supleix la manca d'altres espais impossibles d'aconseguir pel funcionament diari del centre; sovint, és un espai d'estudi amb normes molt rígides.
- Admeten que el fons de la biblioteca del centre no es fa servir i està molt poc actualitzat.
- Perceben que un bon manteniment de la biblioteca del centre passa per uns recursos de personal i econòmics que no tenen i no es plantegen com complementar-se amb la biblioteca pública pensant en un projecte que els enriqueixi també a ells.
- Molts dels docents no saben ni els interessa saber què llegeixen els seus alumnes ni preveuen aprofundir en els seus gustos culturals.

DIFICULTATS QUE ES DETECTEN:

- Els costa molt que els alumnes llegeixin.
- Tenen dificultats per transmetre'ls la utilitat i la importància de la lectura.
- No saben com crear vincle afectiu lector amb els alumnes.
- Manca d'interès envers la lectura també per part de molt professorat.

LA BIBLIOTECA

- Els joves identifiquen tres fases clares de relació amb la biblioteca
 - **Dels 0 als 12 anys**
 - Els que l'han tinguda la valoren com a molt bona. Promoguda pels pares.
 - **Inici de l'ESO**
 - Deixen d'anar-hi per la descoberta social i altres fonts d'oci.
 - **Batxillerat**
 - Retorn a la biblioteca a causa dels estudis.
- Identifiquen la biblioteca com un espai amb unes normes lògiques que no veuen rígides i que els agraden, tot i que proposen crear nous espais de normativa més laxa però per simultaniejar amb els ja existents.
- La biblioteca per a ells és un espai d'estudi, silenciós, amb wifi i que els permet fer treballs en grup. No l'identifiquen com un espai d'oci i en alguns casos creuen que es podria prescindir dels llibres.
- Pels joves usuaris habituals de la biblioteca, el personal els és un gran referent i preceptor que mereix ser escoltat.
- La comunicació de la biblioteca els sembla massa institucional i no saben si disposa de xarxes socials. Valoren molt el boca orella sobretot del bibliotecari de referència.
- Perceben que es programa per a petits i per a gent gran, no pas per a ells.
- Un cop superades les timideses inicials, mostren clar interès per programar a la biblioteca i mostren disposició a involucrar-se amb el referent de la biblioteca al costat.

CREUEN QUE

- Faci el que faci, la biblioteca no aconseguirà atraure els joves que no hi van; segons ells, la gran majoria dels joves no tenen inquietuds en general i encara menys, culturals.
- Si tinguessin informació vivencial prèvia de les activitats programades creuen que més joves hi anirien.

PROPOSEN

- Fer tastets d'activitats, com els tallers de la prova pilot, en horari lectiu i a la biblioteca i a partir d'aquí poder escollir la programació que volen.
- Comunicar ells mateixos, portant les xarxes socials i fent els cartells de les activitats.
- Els bons lectors demanen més novetats i que el seu fons estigui clarament diferenciat de la resta.
- Nous espais a la biblioteca amb normatives més laxes, que sigui un espai per estar.
- Accions que creuen que els haurien de facilitar els INS: grups de repàs ben fets, orientació professional per escollir batxillerat, grau, universitat.

L'INS

- La biblioteca del centre és l'espai dels càstigs i d'estudi si és necessari.
- Ens alguns INS, els llibres estan tancats amb clau.
- La gran majoria dels docents d'Institut no són cap referent de preceptor lectora, tot i que quan ho són, ho són moltíssim.

CREUEN QUE

- Les lectures obligatòries, encara que t'agradi llegir, no ajuden a voler llegir, ni pel tipus de lectura, ni pels treballs associats, ni pel temps que s'hi destina.
- Consideren anacrònica la biblioteca del centre, amb un fons molt poc interessant i gens actualitzat, amb unes normes excessivament rígides, per tant, si es pot, eviten el seu ús. Prefereixen anar a la biblioteca pública

PROPOSEN

- Programar ells activitats a la Biblioteca per als seus companys de classe en hora lectiva.
- Que se'ls valorin les inquietuds i gustos i poder-los mostrar.
- Altres maneres de fer les lectures obligatòries; poder escollir les que no ho són ampliant gèneres i tipologies.

3.3 – Conclusions i reptes

Les dades fa temps que ens diuen que els usuaris joves deixen d'anar a les Biblioteques i que si hi van és a estudiar, a fer treballs en grup o a connectar-se a internet, en definitiva que el descobriment de noves inquietuds personals i les relacions socials fan que els joves deixin d'anar a la biblioteca. També ens diuen que aquests joves quan tenen família tornen a ser-ne usuaris perquè en tenen un bon record, per tant la biblioteca és un dels equipaments culturals (moltes vegades l'únic) que forma part del seu enriquiment i creixement cultural i entenen i volen que la biblioteca sigui també una de les vies d'entrada a la cultura pels seus fills.

Amb les entrevistes que hem tingut amb els joves que van a la biblioteca tenen molt clar que si hi i van és perquè de petits algun adult de referència, pare, mare, avi, tieta els hi portava sovint i que per a ells, tot i tenir ara altres inquietuds, la biblioteca continua sent un espai cultural de referència però que ens aquests moments hi busquen altres coses i no moments d'oci.

Això ens fa concloure que el treball amb el públic jove en el marc de la biblioteca passa per diferents fases. La primera és el treball amb les famílies i centres educatius d'Educació Primària, ja que és gràcies a aquest treball tan ben fet que ara tenim joves que venen a les biblioteques. Entenem però que un dels objectius de les biblioteques sigui treballar més i millor aquests públics i gràcies al projecte BiblioLAB ara se'ns brinda l'ocasió d'incloure el treball amb joves de manera estructuralment estratègica en el si de les biblioteques. Aquest interès renovat ve causat per diverses circumstàncies, com ara els mals resultats per atraure aquests públics, la manca de recursos, etc.

El que hem vist al llarg d'aquest Projecte és que hi ha un decalatge entre el que la biblioteca representa pels joves i el que la biblioteca voldria ser per a ells, fet que es viu des de la biblioteca amb certa impotència. En canvi, als joves els sembla molt normal ja que la biblioteca els ofereix el que ells n'esperen, tot i que no saben que més li poden demanar. Segurament, doncs, ens trobem en la tessitura de fer créixer o néixer la demanda dels joves envers la biblioteca, ja que un dels seus objectius és el d'enfortir la relació amb aquest públic. Però com escriu Ben Cameron, de la Doris Duke Charitable Foundation;

«com es fa créixer la demanda cultural? Fer créixer la demanda vol dir provocar canvis en els comportaments, cosa que requereix temps, requereix posar-se de ple en la tecnologia i també pensar interdisciplinàriament. Vol dir canviar la perspectiva del curt termini per pensar en el llarg termini. A pensar com realment ens comuniquem amb la gent que fa créixer la demanda (escoles, premsa, comunitats...). Com a reflexió final: què passa si a la gent li agraden les arts, però simplement no li agraden les nostres arts i com les presentem?»

A través de les diferents entrevistes que hem realitzat hem detectat alguns reptes als quals cal prestar atenció a l'hora de plantejar com potenciar la xarxa de treball entre les Biblioteques i els INS i per fer créixer la demanda de la biblioteca entre els joves usuaris. Són els següents:

1

TREBALL DE PÚBLICS EN VASOS COMUNICANTS

La frustració que produeix actualment el treball amb el públic jove ha tingut fins ara un efecte paralitzant per al personal de les biblioteques, ja que fer-ho amb el públic infantil i l'adult és més reconfortant i agraït. Creiem que cal reforçar la idea del treball de públics com una línia continua de fases vitals. La biblioteca és un dels pocs equipaments culturals que té la sort de poder tenir una relació de vida i de proximitat amb els seus usuaris. Com ja hem dit anteriorment, és el treball amb famílies el que fa que tinguem joves a les biblioteques i aquesta és una línia de continuïtat que convé no perdre de vista. Si, tal com ens diuen els estudis, les persones acostumen a mostrar lleialtat envers els centres culturals que ja coneixen, cal que acceptem que el públic a la biblioteca evoluciona, que les seves necessitats culturals varien i, per tant, el treball amb cada tipologia de públic requereix estratègies diferenciades alhora que complementàries; és també del tot imprescindible que els projectes de les biblioteques contemplin en el marc de la seva estratègia global, una estratègia pròpia per al públic juvenil. En el cas d'aquest Projecte, hem vist que les tres biblioteques amb qui hem tractat, tot i estar en moments diferents en relació amb el treball amb els joves, en algun punt del procés totes denoten una sensació de vertigen que els provoca el desconegut, sensació que es dissol en sentir-se acompanyats, ja sigui per grups de treball propis o pel tipus d'acompanyament dut a terme des de Tantàgora, que es posen en marxa activament.

2

REAPRENDRE A PROGRAMAR

Com ja hem dit anteriorment, un factor clau per a la creació de la demanda és el canvi de comportament amb una mirada a llarg termini. Al llarg de l'estudi hem pogut observar que les biblioteques són molt conscients que quan s'adrecen a joves ho fan com si ho fessin a les famílies i els resultats no són bons, per conseqüent, volen revisar la manera de programar. Els seus professionals estan molt interessats en conèixer altres pràctiques de mediació cultural i literària amb joves, ja sigui de biblioteques o de centres culturals, que els permetin experimentar altres maneres. També han valorat molt positivament l'experiència d'aprenentatge servei que hem posat en pràctica al llarg d'aquest programa, ja que els ofereix models pràctics i no només teòrics amb qui poder compartir els seus dubtes.

3

LA RESISTÈNCIA AL CANVI

Al llarg de les converses mantingudes amb les biblioteques a l'hora de plantejar els canvis que suposen les noves maneres de fer promoguts pel projecte BiblioLAB, han sorgit un parell de temes que creiem que cal recollir.

Tot procés de canvi comporta variació de rols i funcions que no sempre tenen a veure amb les tasques que es van assignar al personal des de l'inici i aquests canvis no sempre són benvinguts. Així, el temor a perdre el control i la incertesa davant noves maneres de fer, posen de manifest la preocupació dels equips per adaptar-se, generant reticències que caldrà tenir en compte i anar modelant i, si cal, oferir una sortida perquè no sempre s'entén o es vol el canvi proposat. Aquest fet, conjuntament amb la constatació de la manca de personal dels equips de les biblioteques per dur a terme el volum actual de feina, i que les noves maneres de treballar es perceben com una sobrecàrrega, es viuen amb certa preocupació i poden arribar a entorpir significativament el desenvolupament d'aquests projectes. Cal destacar que els professionals de les biblioteques veuen amb bons ulls minimitzar la càrrega de les feines més mecàniques per poder-se dedicar a les múltiples facetes de la mediació, un perfil cada cop més necessari per dur a terme els canvis proposats. Es podria valorar també deixar de duplicar certs perfils professionals i pensar en un treball de xarxa sobretot amb biblioteques del territori més petites on es podrien compartir direccions i especialitats com la juvenil.

4

LA COMUNICACIÓ, PART ESTRUCTURAL DELS PLANS DE BIBLIOTEQUES

Tant les biblioteques, com els joves, com els INS observen que els canals de comunicació de la Biblioteca, newsletter, emails personals, XXSS, presentacions, cartells, boca orella ... no són prou efectius. Des de les biblioteques són coneixedors de les importants mancances que tenen degut principalment a la inexistència d'un perfil de comunicació a dins dels equips, agreujat per la manca de pressupost tant pel personal, com d'impressió, com de compra d'espais publicitaris tant en off com en xarxes ...

Els joves consideren que les comunicacions que els adrecen les biblioteques són massa institucionals i, per tant, perden efectivitat. Des de biblioteques es reclama una mica més de flexibilitat en formats, logos, etc., per poder tenir un discurs comunicatiu més proper i efectiu per aquests públics. Creiem, doncs, que caldria dissenyar un pla de comunicació executat de manera externa, ja que la comunicació és un factor clau per a aconseguir l'objectiu d'arribar a nous públics.

5

LA XARXA

El que hem pogut observar és que la relació actual entre biblioteca i els INS és pràcticament inexistente i quan hi és depèn de si hi ha algun docent motivat. Des de la biblioteca s'observa una actitud molt més proactiva que des de l'INS.

Els INS creuen que hi hauria d'haver relació però no saben expressar amb claredat què esperen de la biblioteca. Els INS majoritàriament són molt actius en el disseny i excussió d'accions troncal i específiques que tenen per objectiu garantir l'aprenentatge lector, el foment del gust lector i la comprensió lectora. El dia a dia de l'INS és tant intens que no es valora prou la complementaritat que pot oferir la biblioteca respecte els seus propis recursos; en canvi, tal com ja s'ha remarcat abans, el grau de complementaritat amb altres equipaments culturals, socials, científics és més ben percebut als INS i aspiren a relacionar-s'hi. Cal destacar, però, que els INS que no tenen bons resultats en lectura i comprensió lectora sí que busquen una mica més la relació amb la biblioteca.

Les biblioteques són més pro-actives en la cerca de relacions amb els INS ja que tenen molt clar que el seu públic captiu és allà i, per tant, qualsevol acció els ajudarà a donar a conèixer el seu equipament als joves. Però expressen la gran dificultat de poder treballar-hi, a diferència dels centres de d'Educació Primària amb qui la relació és molt fluïda. A la biblioteca li agradaria ser percebuda per l'INS com un recurs útil i complementari i té moltes ganes de poder oferir al màxim els seus recursos. Hem comprovat que la biblioteca veu altament necessari activar el treball amb el públic jove, però li manquen estratègies i recursos per poder-se activar. Sentir-se acompanyada ja sigui per grups de treball o a través d'assessoraments personalitzats els dona seguretat per posar-se en marxa.

El joves, usuaris actuals de la biblioteca o en el passat, tenen molt clar que en matèria de lectura i literatura els seus referents són els bibliotecaris; contràriament, consideren que les accions lectores que els arriben a través de l'institut no afavoreixen el gust per la lectura. Reclamen que tant a la biblioteca com a l'INS se'ls tracti amb més autonomia i reclamen espais propis. Tenen ganes de poder formar part de processos participatius que en el fons els ofereixen un espai de relació i un altaveu de les seves opinions i gustos.

Creiem doncs que per tal d'activar la xarxa de col·laboració entre aquest dos equipaments cal plantejar:

- Disseny d'estratègies conjuntes que ajudin a identificar el valor complementari entre biblioteca i INS a nivell de territori.
- Implicació inicial entre educació, cultura i joventut del territori.
- Plantejament de quin és el millor moment per a l'acompanyament extern o no del procés.

4. PROCÉS DE CO-PROGRAMACIÓ AMB JOVES

La metodologia plantejada inicialment proposava:

1. Convidar als alumnes dels INS a participar a tallers de creació de còmic, audiovisual literari i de text a la biblioteca, en grups de 15 joves. Els INS podien escollir quin el curs d'ESO hi participava amb, com a mínim, la presència de dos grups classe.

2. D'entre els alumnes participants als tallers, es configura un focus grup de treball d'un màxim de 6 participants, que són convidats a co-programar les activitats de la biblioteca per a joves. Aquest treball de focus grup ha constatat de tres sessions i ha estat conduït per un mediador i també hi ha participat el referent juvenil de la Biblioteca.

3. Donar el relleu de la gestió del grup al bibliotecari. Un cop acabades les 3 sessions des de la biblioteca i amb els nois s'executa el programa.

Els objectius d'aquesta metodologia són:

1. Proposar un calendari adequat de gestió i execució del procés.
2. Tenir en compte les dificultats horàries, espai, moviment quan les biblioteques i els instituts es relacionen.
3. Testejar la valoració dels nois de fer accions en horari lectiu però fora de l'INS i compartir espais de creació amb artistes.
4. Valorar l'interès dels joves a participar en un procés de co-programació
5. Comprovar la idoneïtat del número de sessions de treball i durada proposades.
6. Valorar com treballar en un procés de co-programació el manteniment d'una programació de qualitat.
7. Analitzar els recursos i reptes que tenen les biblioteques per continuar aquesta metodologia de treball en el futur.
8. Assegurar-se de la veracitat de la intuïció que els joves volen conèixer i testejar les activitats abans de fer-les.

4.1 – Desenvolupament de la prova pilot

4.1.1. Tallers de creació

S'han organitzat 12 tallers de creació corresponents a 3 disciplines o gèneres diferents: audiovisual, còmic i textual.

Tal i com s'ha apuntat anteriorment, la programació d'aquests tallers respon, d'una banda, a la necessitat manifestada pels joves de conèixer prèviament el seu contingut i les dinàmiques a l'hora de programar en una biblioteca; de l'altra, i amb el pretext d'apropar-los a la biblioteca, mostrar-los els recursos i les possibilitats que se'ls poden oferir i mantenir-los vinculats, un cop més, mitjançant altres perspectives, com ara amb la lectura (ja hem dit que la majoria desconeixen totalment quina és l'oferta de les biblioteques per a públic de la seva edat).

Per familiaritzar els joves amb el tipus d'activitats i tallers que es podrien dur a terme a les biblioteques, se'ls han ofert un conjunt de tallers de creació que els han apropat a disciplines no incloses habitualment als programes curriculars que segueixen.

Tots els tallers s'han desenvolupat en una sola sessió de 4 hores de durada, i tenien com a objectiu que els joves coneguessin de primera mà i es formessin en els principals reptes que ha d'afrontar un creador, i en les estratègies que pot adoptar a l'hora de concebre la seva obra. En el transcurs del taller, tots els participants han pogut crear una peça, ja sigui treballant en grup o de forma individual. Els professionals a càrrec dels tallers són creadors de reconegut prestigi en el seu àmbit, habituats a treballar amb públic adolescent, i en tots els casos han estat molt ben valorats dels joves.

Els **artistes** que han realitzat aquests tallers:

- Frances Ruiz
- Martí Sales
- Núria Vernís
- Quim Ribalta

Les valoracions dels nois, i centres educatius:

→ Hem rebut 84 respostes de 135 joves participants als tallers:

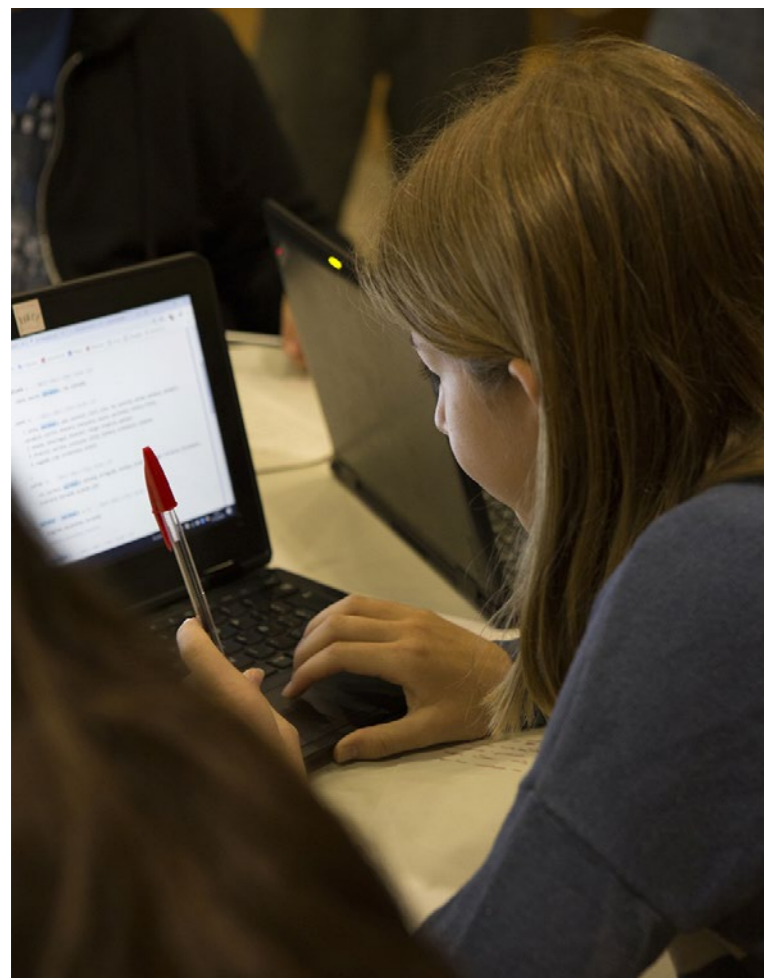
-La gran majoria valoren la realització d'aquests tallers creatius a la biblioteca com una vivència positiva que a alguns d'ells els ha fet conèixer artistes, autors i/o llenguatges literaris que desconeixen, que els ha despertat interès i la sensació d'aprenentatge a través del plaer. Majoritàriament repetirien l'experiència i més o menys la meitat tindrien ganes d'anar a la biblioteca després de l'experiència.

→ Hem rebut 14 respostes dels joves dels INS participants al focus grup que ha co-programat amb els bibliotecaris:

- Cap d'ells havia participat en un procés similar, però tots repetirien i tots menys un ho recomanaria als seus amics. Els ha sorprès el procés, descobrir el que la biblioteca els pots oferir i tots tenen ganes de continuar hi vinculats.

→ Hem rebut 7 respostes dels 9 docents acompanyants als tallers de creació

- Consideren que se'ls ha ofert recursos aprofitables a les aules, consideren que els joves participants han viscut el procés de manera molt satisfactòria i han vist que valoren molt sentir-se vinculats a dinàmiques culturals del poble. Consideren adient continuar fent aquest tipus d'accions ja que obra a docents i joves altres maneres de treballar la literatura i aposten per la continuïtat de projectes com aquests, tot i que alguns docents expressen dubtes de si aquestes pràctiques fomenten el gust lector.

Per reforçar l'efecte d'aquests tallers, s'ha procurat en tots els casos que les sessions dels diferents focus grups es fessin poc després de la realització dels tallers de creació. D'aquesta forma tots tenien ben present algunes de les propostes a plantejar i partien d'una mirada oberta a l'hora de pensar en la programació d'activitats.

Tots els focus grup han seguit un mateix esquema, estructurat en tres sessions de treball: → Una primera sessió destinada a presentar-se, a introduir l'abast i objectius del projecte, explicar quina és la dinàmica i el funcionament del focus grup i què s'espera de la seva participació. En aquesta primera sessió s'han avaluat els tallers de creació realitzats i s'ha plantejat quin és el pressupost que té la biblioteca destinat a aquestes activitats.

→ Una segona sessió, centrada a treballar el contingut del programa d'activitats, formats, interessos, horaris, que proposen desenvolupar a la biblioteca del seu municipi. En aquesta sessió es on es posa de manifest quina relació tenen amb la biblioteca, quin ús en fan, quins són els seus interessos actuals i quines les restriccions.

→ Una tercera i última sessió, dedicada a tancar el programa d'activitats proposat i els canals de comunicació necessaris per tal de difondre'l entre la resta de joves, i amb l'objectiu de captar el seu interès.

→ Després d'aquesta última sessió el mediador de Tantàgora ha acabat la seva tasca i el bibliotecari participant ha agafat el relleu de conducció del grup.

4.1.2. Focus grup

Tal com s'ha apuntat, aquesta part del projecte s'ha desenvolupat en base a entrevistes i debats grupals amb els participants. Tots els grups han estat constituïts per un grup de joves d'entre 6 i 8 alumnes, i el/la responsable de la biblioteca municipal, que ha estat present en totes les sessions, participant de forma activa en els debats.

La participació dels responsables de les biblioteques els ha permès conèixer de primera mà quins són els interessos dels joves i quin ús fan de l'equipament i quina visió en tenen, a més d'establir un vincle directe amb els estudiants, en aquells casos en què no existia prèviament.

La selecció dels joves ha respost a diversos criteris: en el cas de Cardedeu i Sabadell, han estat els mateixos alumnes que s'han ofert a formar-ne part de forma voluntària, mentre que a Sant Feliu de Codines, els dos INS van escollir els alumnes per sorteig. En tots els casos, però, es tracta de joves que han assistit prèviament a algun dels tallers de creació (d'Audiovisual, Còmic i Textual) que s'havien programat amb antelació, per tal que coneguessin possibles activitats a dur a terme a les biblioteques.

4.2 – Conclusions dels focus grups

A continuació s'exposen les conclusions de cada un dels focus grup realitzats amb el detall de la composició del grup, les sessions realitzades les conclusions i el programa final proposat pels joves

4.2.1 Focus-group Cardedeu

El grup de Cardedeu es va constituir amb 6 alumnes de 4t d'ESO, 4 nois i 2 noies, de l'Institut Arquitecte Manuel Raspall.

Per part de la biblioteca Marc de Vilalba, en absència de la directora, hi ha participat el responsable de l'àrea de literatura infantil i juvenil.

Pel que fa al desenvolupament de les sessions, la primera i segona trobada es van dur a terme a la biblioteca de l'INS, per tal de facilitar la logística de tots els participants, mentre que la tercera es va fer a la biblioteca municipal.

Aquest intercanvi d'espais ha tingut un efecte positiu, no buscat d'entrada: durant les dues primeres sessions, joves i responsable de la biblioteca municipal van treballar conjuntament a

l'INS, és a dir, fora de l'entorn «institucional», la qual cosa va predisposar que el tracte entre uns i altres fos molt proper. Que la tercera i última sessió fos a la biblioteca, els va permetre conèixer-la millor i, per tant, adequar les propostes d'activitats a les possibilitats reals de l'espai.

Com a característiques específiques d'aquest grup cal comentar que:

→ La majoria havien estat usuaris de la biblioteca i van deixar de ser-ho quan van arribar a l'adolescència.

→ Actualment, només utilitzen la biblioteca com a centre de recollida de les lectures obligatòries de cada assignatura, o com a aula d'estudi quan queden amb els amics.

→ Per a la resta d'informació que necessiten, utilitzen exclusivament Internet i ho fan des de casa seva.

→ La imatge que tenen de la biblioteca és la d'un arxiu de llibres.

El programa d'activitats proposat per aquest grup és el següent:

Data		Finals gener 2019 – Principis febrer 2019
Horari	Dijous, de 18h a 19h o 20h.	
Taller	Audiovisual El mateix format i proposta que el taller que acaben de fer ja els sembla adequat. Hi afegirien, com a tancament, una sessió per a projectar els vídeos davant del públic i apunten que es podria fer a la sala d'actes de la biblioteca.	
Responsable	Quim Ribalta	
Comunicació	La proposta de comunicació passa perquè els mateixos sis joves del focus grup i/o companys que van participar en el taller, siguin els qui facin la difusió a la resta de companys de l'institut. Addicionalment, proposen acompanyar la presentació amb una projecció dels vídeos que van gravar durant el seu taller, i fer-ho a la sala d'actes de la biblioteca. En paral·lel, es faria promoció del taller a través d'Instagram, mitjançant els perfils de la biblioteca i dels joves.	

Data		Segona setmana d'abril 2019
Horari	Dijous, de 18h a 19h	
Taller	Món Influencer (Instagramer)	
Responsable	Aina Simón i Ànima Lliure Es tracta de 2 joves de Cardedeu, la primera amb més de 140 mil seguidors a Instagram, dedicada a l'àmbit Fashion-Food-Travel, i amb una marca pròpia de disseny de roba. L'Ànima Lliure o Juli Yuli és coneguda com la instagramer i youtuber de "Merlí", la sèrie de TV3. També de Cardedeu. Totes dues són o han estat usuàries de la biblioteca de Cardedeu, cosa que també en facilitaria el contacte.	
Comunicació	Confiarien la difusió a les pròpies protagonistes de les xerrades, a través dels respectius perfils que tenen a les xarxes socials. Són persones accessibles i amb qui interactuen sovint. També farien difusió des del perfil Instagram dels mateixos joves, i a través de comunicació personal a l'institut.	

Data		Primers de maig 2019
Horari	Dijous, de 18h a 19h	
Taller	Cuina (plats freds)	
Responsable	No coneixen cap professional que pogués fer el taller, ni quina modalitat de taller els podria proposar. Tanmateix, tenen molt bon record d'haver participat en una activitat de cuina, al casal de joves, i creuen que seria d'interès per a tots. Com que es faria a la biblioteca, es tractaria d'una taller per a cuinar plats freds. El taller estaria obert a tots els públics, joves i gent gran.	
Comunicació	En aquesta ocasió, sobretot pensant en el públic gran, proposen fer la comunicació a través de cartells que penjarien a: –Panells d'informació del municipi –Casal d'avis –"La Fusteria" (Casal de joves de Cardedeu) –Pavelló d'esports municipal –INS –l'Agenda d'activitats de TV Cardedeu	

4.2.2 Focus grup Sabadell

El grup de Sabadell va estar constituït per 8 alumnes de 4t d'ESO, 3 noies i 5 nois, de l'Institut Escola Industrial.

Per part de la biblioteca Vapor Badia participen el director de la biblioteca, únicament present a la primera de les tres sessions, i la responsable de l'àrea infantil i juvenil, present a totes les sessions.

Pel que fa al desenvolupament de les sessions, cal esmentar que han estat programades l'endemà mateix que finalitzessin els tallers de creació en què havien participat els joves. Això ha permès que els joves s'hagin mantingut totalment implicats amb el projecte i que hagin arribat cada dia amb suggeriments i propostes a plantejar. Totes les sessions s'han dut a terme al mateix INS, en una de les aules del centre.

Com a característiques d'aquest grup cal comentar que:

→ Tots ells mostren preocupació pel futur immediat, pel que fa a quins estudis continuar i/o quines professions a escollir i veuen la biblioteca com un espai on poder resoldre alguns dels seus dubtes i neguits.

→ En aquest sentit, a l'hora de programar les activitats, han prioritzat en el calendari les que estan directament relacionades amb l'orientació acadèmica i professional.

→ En aquest punt també és important assenyalar, tal i com ha fet saber la responsable de la biblioteca Vapor Badia, la lentitud dels tràmits per a sol·licitar i tenir concedides les activitats a programar. En condicions habituals, aquests tràmits tenen una durada d'1,5 mesos, la qual cosa fa inviable pensar a disposar de cap activitat abans de mitjan de febrer.

Amb tot això, el programa d'activitats proposat és el següent:

Data		Febrer
Horari	Dissabte, a les 12h	
Xerrada	En aquest apartat s'han proposat dues xerrades Orientació professional: és l'opció més demanada pels alumnes, votada per 5 dels 8 alumnes. En aquest punt, però, la responsable de la l'àrea jove de la biblioteca s'ofereix a gestionar aquesta activitat com a una partida de Cultura i acudir a l'ajuntament per tal que contactin amb col·laboradors que la duguin a terme (pràctica habitual des de l'ajuntament). Influencer / Youtuber	
Responsable	Orientació professional: col·laboradors de l'ajuntament de Sabadell Influencer: Sir.Joan, com a primera opció, o Nil Solana. Ambdós són perfils d'Instagram amb 45k i 25k seguidors respectivament. Els alumnes dubten que puguin captar l'interès de perfils amb més seguidors per venir a fer les xerrades i consideren que els perfils que han escollit són accessibles, d'una banda, i prou coneguts com perquè tots els joves estiguin interessats a conèixer-los.	

Data		Març
Horari	Dissabte, a les 12h	
Xerrada	En aquest apartat s'han fet tres propostes: Grups de repàs: és l'opció més demanada pels alumnes, votada per unanimitat. Quan pensen, però, en el cost que podria tenir (diferents professors, per diferents matèries i al llarg de tot el curs), abandonen la proposta i, juntament amb la biblioteca, es decanten per crear un espai d'intercanvi o punt d'informació en què joves i professors informessin de quines són les necessitats de repàs, d'una banda, i quines matèries els poden ensenyar, de l'altra. Cine Fòrum pel·lícules/sèries: una sessió mensual en la que poder debatre després de projectar una pel·lícula, o d'haver visionat un capítol o més d'una sèrie. Concurs Literari: amb el mateix interès, defensen organitzar un concurs literari, amb una bona dotació de premis. La biblioteca explica quins certàmens organitzen i manifesta que estan dirigits a públic infantil o més gran, la qual cosa els reforça l'interès en la proposta.	
Responsable	En aquestes activitats no s'ha identificat el nom de cap professional.	

Data		Principis d'abril
Horari	Dissabte, a les 12h	
Xerrada	Composició i edició de música electrònica En el seu imaginari hi ha la possibilitat de programar un taller en que, a banda de tractar sobre composició musical, es tractés amb especial èmfasi l'ús de software d'edició.	
Responsable	Malgrat que no han identificat quin podria ser el professional responsable del taller, en algun moment, quan hem parlat de gèneres, ha sortit el nom de Pau LLonch, membre del grup de rap At Versaris.	

Comunicació	A diferència dels altres grups, han tractat la comunicació com un únic bloc, comú a tots els tallers i activitats. Els canals que utilitzarien per a fer difusió de les activitats són els següents: - Presencial: el mateix grup de joves presentarien el programa de tallers a la resta de grups de Secundària i Batxillerat de l'INS. - Cartells en plafons informatius: en aquest punt la biblioteca s'ofereix a incorporar la informació dels tallers al servei de comunicació municipal, per tal que la inclogui en els diferents plafons que hi ha repartits a la ciutat. - Banderoles als fanals del carrer - Instagram: crear un perfil específic per a la promoció dels tallers. Aquesta proposta surt del desig de no vincular directament el perfil dels joves amb la divulgació dels tallers: molts d'ells tenen el compte protegit i no creuen que sigui la millor opció. D'altra banda, pensen que aquest perfil podria ser administrat per ells mateixos, de forma rotativa, o també per la mateixa biblioteca. En aquest últim cas, s'acorda que la imatge del perfil hauria d'estar del tot desvinculada de la dels perfils de la biblioteca, per tal que capti l'atenció dels joves. - Perfil dels alumnes a Instagram: tots els alumnes farien posts, des del seu propi perfil, promocionant el perfil creat ad-hoc per a la divulgació dels tallers.	
-------------	--	--

4.2.3 Focus grup Sant Feliu de Codines

El grup de Sant Feliu de Codines es va constituir per 8 alumnes de 2n d'ESO: 4 alumnes (2 noies i 2 nois) de l'institut Carrasco i Formiguera, i 4 alumnes (també 2 noies i 2 nois) de l'Escola FEDAC. Per part de la biblioteca Joan Petit i Aguilar hi ha participat la directora, coneguda per tots els alumnes.

Totes les sessions de treball s'han dut a terme a les instal·lacions de la biblioteca municipal, les dues primeres a la sala de lectura i la darrera, a la sala d'actes.

A la primera de les sessions, els alumnes de l'Escola FEDAC van estat molt poc participatius. Abans de començar la segona sessió, entenem el motiu: algú els havia explicat que les sessions consistirien a identificar millores a fer a la biblioteca de Sant Feliu i no esperaven haver de pensar a programar-hi tallers ni activitats. Aprofitem el malentès perquè ens comparteixin quines millores havien pensat i en proposen les següents:

- Rebaixar l'edat en què els joves poden passar a l'àrea d'adults: només els majors de 14 anys poden estar a l'àrea d'adults, amb la qual cosa els estudiants de secundària han de compartir espai amb els usuaris més petits.
- Habilitar una zona exclusiva per a adolescents.
- Incrementar el nombre d'ordinadors.
- Ampliar la limitació de temps d'ús dels ordinadors: actualment és de 30 minuts.
- Incrementar la dotació de llibres per a adolescents en altres idiomes: troben a faltar lectures en castellà, anglès i francès.
- Renovar la dotació de llibres: demanen més còmics i manga.
- Posar més taules i canviar les cadires per unes altres de més còmodes. En aquest punt, la responsable de la biblioteca afirma que gairebé mai no s'ocupen totes les taules.
- Habilitar una zona per poder-hi menjar.

Com a característiques generals d'aquest grup cal comentar que:

- Hem fet coincidir alumnes de dos centres d'ensenyament diferents, un de públic (Institut Carrasco i Formiguera) i l'altre concertat (Escola FEDAC).
- Tots han estat usuaris de la biblioteca i, a excepció d'un dels alumnes, tots han deixat de ser-ho, si més no de forma habitual. El motiu, segons indiquen, és que a la biblioteca no hi poden parlar.
- Tots van carregats d'activitats extraescolars, la majoria practiquen esport, tres fan música i dues noies, dansa. Hi dediquen una mitjana d'entre 3 i 4 tardes a la setmana, i no ho deixarien de fer a canvi d'altres activitats, o d'anar a la biblioteca.
- En aquest sentit, cal esmentar que els alumnes del FEDAC tenen classe totes les tardes, amb la qual cosa disposen de molt poques hores lliures entre setmana (fet habitual en altres escoles i INS concertats).
- La imatge que tenen de la biblioteca és la d'un espai de lectura que obliga a estar en silenci ("i anar a llegir no em motiva").
Pel que fa al programa d'activitats proposat per aquest grup, cal desatacar que:
Dates: no ha estat possible tancar cap data orientativa, no fan distinció entre els diferents mesos lectius, perquè consideren que tot l'any tenen la mateixa càrrega d'estudis.
Horari: tampoc no han pogut acordar un horari, perquè tots tenen activitats extraescolars en dies i horaris diferents.
El programa proposat ha estat el següent:

Data	Els és difícil tancar cap mes ni data orientativa, perquè tots els mesos tenen la mateixa càrrega lectiva (segueixen una metodologia d'aprenentatge d'avaluació continua). Sí que han definit, però, l'ordre de les activitats a programar.
Horari	<p>No han pogut acordar un dia de la setmana ni cap horari perquè tots tenen activitats extraescolars, de dilluns a divendres, en horaris i dies diferents, i extrapolen aquesta situació a la resta de companys.</p> <p>Una solució proposada és planificar les activitats en dies de la setmana diferents, per tal que, com a mínim, puguin assistir a un dels tallers.</p>
Xerrada	<p>Taller de Fotografia</p> <p>Xerrada Influencer</p> <p>Espai Playstation (*)</p> <p>Xerrada entorn de temes de gènere</p> <p>(*) Saben que volen disposar d'un espai Playstation a la biblioteca, però no s'imaginen com podria ser o funcionar: quantes Play hi hauria? Cada quan el faríem? Hi hauria limitació de temps, per jugar? Estaríem agrupats per edats? ... Resoldre conjuntament tots aquests dubtes podria ser un bon estímul perquè continuessin implicats amb la biblioteca.</p>
Responsable	<p>A l'hora de proposar professionals per a dur a terme l'activitat, només especifiquen noms d'influencers famosos (Wismichu, Dulceida, Aaron Play o Monismurf).</p> <p>Desconeixen qui podria fer la resta de tallers.</p>
Comunicació	<p>Proposen utilitzar indistintament els mateixos canals de comunicació per a tots els tallers: Personal, ells mateixos, anant classe per classe (és una pràctica habitual a l'hora d'informar els companys de qualsevol acte o novetat).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Emprar la megafonia dels centres per anunciar els tallers i les activitats. - Xarxa Instagram, mitjançant els seus perfils. - Amb cartells informatius d'elaboració pròpia: després d'un debat prou interessant han arribat a la conclusió que si els cartells els fessin ells, amb imatges, tipografies i disseny escollit per ells mateixos, la resta de joves se'ls miraria més que no pas els que troben pel carrer. Fins i tot, organitzarien un "concurso" per escollir quin seria el cartell a penjar. - Els llocs on els penjarien serien l'Institut, la Biblioteca, l'Ajuntament, el Centre Cívic, el Pavelló d'Esports, el Camp de Futbol i el "Rinku" (el seu punt de trobada).

4.3 – Característiques de les activitats a programar

Pel que fa a quines són les característiques que hauria de reunir qualsevol activitat a programar a les biblioteques, els joves n'identifiquen les següents:

→ **Participatives:** demanen activitats que els permetin participar i implicar-s'hi de forma activa.

→ **Útils:** volen activitats i tallers d'aplicació pràctica, que els serveixin ara o en un futur. Recorden alguna xerrada «tostón» en què «només hem de seure i escoltar mentre algú parla» i d'altres –com a contraposició posen l'exemple d'una xerrada d'educació sexual– que els van ser molt útil i que encara recorden.

→ Consideren molt rellevant (especialment els alumnes de 4t) que, per tal d'atraure al màxim de públic jove, estiguin vinculades d'una manera o altra amb els estudis, ja sigui perquè tinguin caràcter obligatori, ja sigui perquè permetin pujar la nota d'avaluació.

→ **Obertes o transversals:** consideren que haurien de ser el més obertes possibles, per tal d'interessar tothom: «Si fem un taller d'escriptura, només vindran els qui els agradi escriure. En canvi, en el taller d'audiovisual que vam fer, tots teniem la nostra feina i responsabilitat, al marge que t'agrades o no el tema».

→ **Responsable o professional a càrrec de l'activitat:** consideren molt important conèixer la persona que estaria al càrrec. Semblen força

desenganyats amb experiències prèvies, encara que també recorden un taller d'àlbum il·lustrat que els va satisfer força.

→ **Presentació prèvia:** per conèixer el responsable de l'activitat i en què consisteix la dinàmica, caldria fer-ne una presentació prèvia oberta a tots els joves. D'aquesta manera, tothom sabria en què consistiria, i s'hi apuntarien els qui realment hi estiguessin interessats.

→ **Desplaçament:** en aquest punt hi ha la contradicció de demanar activitats que els permetin sortir del centre –«això és una presó»–, i alhora, reconèixer la mandra de moure's –«anar a la biblio, a fer una activitat que no sé en què consistirà, fa pal»-. Insisteixen, però, que proposar coses que passin fora del centre és un intentiu més.

→ **Obligatori/voluntari:** la majoria sostenen que només van a les activitats obligatòries, però que el fet de ser obligatòries ja els treu part de l'interès inicial. L'ideal és que fossin voluntàries, però llavors hi ha l'impediment d'horaris i d'agenda.

→ **Horaris:** consideren molt difícil que ningú vagi a fer res a la biblioteca, que sigui voluntari i fora d'horari escolar. «Si ho fem en horari escolar, vindran tots!»

4.4 – Grups de treball i dates de realització

Aquesta taula mostra el resum de les biblioteques i centres i nivells lectius que han participat en el projecte, les modalitats de tallers en què han participat els joves i les dates i ubicacions en què s'han desenvolupat els diferents focus-groups:

MUNICIPI	BIBLIOTECA	CENTRE	GRUPS ALUMNES	NOMBRE ALUMNES	NIVELL LECTIU	TALLERS	DATA	HORARI	LLOC	FOCUS GROUP	HORARI	LLOC
Cardedeu	Marc de Vilalba	Arquitecte Manuel Raspall	G1	15	4t ESO	Audiovisual	24 oct	10.35 - 14.30h	Institut	5, 6 i 7/11	10 11h	Institut / Biblioteca
			G2	15			2 oct	10.35 - 14.30h				
Sant Feliu de Codines	Joan Petit i Aguilar	FEDAC	G1	15	2n ESO	Còmic, Audiovisual i Text	31 oct	09.00 - 13.30h	Biblioteca	12, 13 i 14/11	9 10h	Biblioteca
			G2	15								
			G3	15								
				Manuel Carrasco i Formiguera	G1	15	2n ESO	Còmic, Audiovisual	6 nov	09.00 - 13.20h	Biblioteca	
G2	15											
Sabadell	Vapor Badia	Inst. Escola Industrial	G1	15	4t ESO	Còmic, Audiovisual i Text	14 des	10 -14h	Biblioteca	18, 19 i 20/12	11.30 - 12.30h	Institut
			G2	15			17 des	10-14h	Biblioteca			

4.5 – Consideracions finals

Com a consideracions finals cal esmentar les següents:

→ El mètode i resultats obtinguts, malgrat que s'ha treballat en un horitzó temporal de gener a juny del 2019, són extrapolables i totalment vàlids per a la programació d'activitats de tot l'any.

→ Al llarg del projecte s'ha posat de manifest que els adolescents estan molt lluny de conèixer quines són les activitats i serveis de les biblioteques. Quan hi ha hagut opció a fer una visita guiada, s'han sorprès de la quantitat de recursos que ofereixen i fins i tot d'alguns dels espais de l'equipament que no coneixien. En el millor dels casos, la biblioteca és un espai de lectura i «anar a llegir, no em motiva».

→ En aquest mateix sentit, veuen les biblioteques com un espai per a nens petits i gent gran. Com a prova del seu punt de vista, aporten l'ús que fan de les xarxes socials: «m'he connectat al perfil de la biblioteca a Instagram i només hi he vist contes per a nens petits i xerrades per a gent gran».

→ Cal diferenciar franges d'edat: tot i que parlem d'adolescents, d'entre 12 i 17 anys, hi ha grans diferències entre treballar amb nois i noies que s'acaben d'incorporar a la secundària, alumnes de primer o segon d'ESO, d'aquells que ja són en el tram final, quart d'ESO. Els interessos i motivacions poden variar significativament.

→ Els joves que han participat en els focus grup tenen ganes de continuar amb el projecte: és molt important mantenir-los vinculats per a no decebre les seves expectatives –malauradament, tenen una llarga experiència de participar en projectes amb promeses incompletes–.

→ Com a mostra de la implicació dels joves, algun dels grups pensa que estaria bé que aquests tallers que surten «de la seva programació» portessin un distintiu, una «marca» que els identifiqués com ara «activitat proposada pel grup de joves de l'INS ...» o algun lema similar.

→ En aquest mateix punt cal incloure-hi, també, la direcció del centre: la seva bona entesa i implicació o no en el projecte, pot fer variar significativament l'abast i els resultats finals.

Aconseguir que els joves a mesura que creixin continuïn anat a la biblioteca és una tasca a llarg termini que cal iniciar el més aviat possible i assegurar-ne la seva continuïtat al llarg del temps, amb els recursos adequats. L'experiència duta a terme mostra les potencialitats dels primers passos i l'interès que ha suscitat tant a la biblioteca, com a l'INS, com als joves. Estem convençuts que recórrer aquest camí obrirà noves portes i escenaris per anar molt més enllà del que ha estat l'abast de l'experiència just iniciada.

5. GUIA METODOLÒGICA

Recull de les pautes a seguir per instaurar a la biblioteca un procés de co-programació amb joves per al programa d'activitats per a joves amb la participació de l'INS de referència.

1. Agents implicats (Biblioteques i Instituts)

2. Tast de tallers a la biblioteca

3. Focus grup

1. Agents implicats (Biblioteques i Instituts)

BIBLIOTECA

La biblioteca és l'espai de referència per als joves. Ho ha estat mentre eren infants –i així ha quedat palès en les diferents trobades– i disposa dels coneixements, experiència i recursos per continuar-ho sent, ara com a espai de socialització i estudi, i com a centre d'activitats i tallers pensats per satisfer els seus interessos.

→ La proposta metodològica passa per enfortir els vincles amb el públic adolescent, mitjançant el treball directe amb els instituts i centres educatius del municipi.

INSTITUTS O CENTRES EDUCATIUS

Des de vessant pedagògica, aquest és un projecte que, sota la presentació de programari d'activitats i tallers creatius per a joves, hi ha l'oportunitat de seguir treballant per al foment de la lectura i el reforç de les competències lingüístiques com a elements clau en l'èxit educatiu.

→ Perquè la metodologia pugui funcionar cal que els centres educatius coneguin el projecte i sàpiguen quins són els objectius, per tal que:

- Puguin encaixar-lo en el seu programa lectiu.
- En facin una bona transmissió entre els alumnes.
- Seleccin amb cura quins són els cursos lectius que hi participen.
- Facilitin la inscripció voluntària al tallers de les disciplines que més els interessin.
- Mantinguin viu l'interès dels alumnes en la programació d'activitats i la continuïtat del projecte.

2. Tast de tallers a la Biblioteca

El mètode proposa la programació de tallers de processos de creació literàries de diferents disciplines artístiques, text, còmic, audiovisual, música, moviment ... a la Biblioteca.

En funció de les biblioteques o els INS aquests tallers poden ser :

→ **Puntuals però intensos.** Un matí un taller 4h de durada.

→ **En continuïtat.** Un matí un cop a la setmana 2h durant un mes.

En aquest sentit, hauran de ser tallers i activitats de disciplines diferents, per poder abastar el màxim d'interessos possible, s'hauran de realitzar a la mateixa biblioteca i hauran d'anar a càrrec d'artistes i no talleristes de reconeguda experiència a treballar amb joves adolescents.

Cal tenir present que tant la concepció d'aquests tallers com la figura del professional que els executa són el vèrtex des del que es posa en marxa el projecte i la porta d'entrada dels joves. Per tant, són una peça clau per despertar el seu interès per la cultura i la creació artística, i no cal dir-ho, perquè identifiquin les biblioteques com els equipaments on poder satisfer aquest interès.

3. Focus grup

Un cop els joves han anat a la biblioteca a fer el Tast de tallers es configura un grup de treball estable amb 6 dels joves participants als tastets. És recomanable que siguin joves el més diversos possible en interessos i implicació amb el poble i la biblioteca. És molt recomanable que siguin joves nodes.

Aquest focus-grup es reunirà entre 3 i 5 vegades en horari lectiu a la biblioteca amb el bibliotecari per elaborar el programa d'activitats que la biblioteca programarà per a joves a la biblioteca, en el cas que sigui necessari cal valorar la figura externa d'un mediador que doni suport i eines al bibliotecari en la primera vegada que es porti a terme el programa.

Aquest focus-group és l'escenari ideat perquè els joves puguin expressar-se en llibertat, d'una banda, i per recollir amb la màxima fidelitat quines són les seves inquietuds i els seus interessos educatius i culturals.

Per aquest motiu, és convenient que totes les sessions d'un focus-group estiguin conduïdes pel mateix professional i, a ser possible, que hagi estat present en els tastets en què han participat els joves que en formen part. Això permet que els joves i el/la responsable de la biblioteca el coneguin des del primer moment, la qual cosa facilita la conducció de les sessions posteriors i dóna continuïtat a tot el procés de programació d'activitats.

Pel que fa a l'espai on celebrar les sessions amb els focus-group, és igualment recomanable que hi hagi un intercanvi d'espais –Institut i Biblioteca–, per tal de reforçar vincles i per tal que coneguin al màxim ambdues realitats.

Els focus-group estaran constituïts per un màxim de 8 adolescents. El nombre de sessions pot ésser d'entre 3 i 5 reunions, d'un mínim d'una hora i mitja de durada: cal pensar que el temps efectiu de cada sessió es redueix sensiblement, per causa d'interrupcions i imprevistos, o per la pròpia dinàmica del centre educatiu, i que sovint les aportacions més significatives no es produeixen fins ben avançada la sessió.

Tot i que, en l'aspecte qualitatiu, no hi ha dos focus-groups iguals ni dues sessions iguals –cada grup i sessió desvelarà aspectes i informacions dels joves prou significatives–, és important tenir una estructura i objectius clars a mantenir en tots els focus-group. En el supòsit d'estructurar-los en tres sessions, la seqüència a seguir seria la següent:

1a Sessió

Presentació del projecte i explicació del funcionament i objectius de les sessions i del focus-group. Aquesta primera sessió estableix ja les primeres complícitats entre tots els participants, De manera resumida es repassa:

→ Què farem?: Elaborar entre tots el programa de tallers i activitats de la biblioteca, juntament amb la biblioteca.

→ Com ho farem?: Per a facilitar les sessions i la posterior elaboració del programa d'activitats, es pot limitar el nombre o el tipus de d'accions a proposar, com per exemple:

- Tallers de creació
- Xerrades
- Obert (els joves escullen què volen fer, independentment de la modalitat o gènere)

→ Sobre què podrem opinar/decidir?: En funció del pressupost de la biblioteca, podrem proposar

- Els continguts (quines activitats es programen)
- El/la professional responsable de l'activitat
- Els dies i horaris de les activitats
- Els canals de comunicació

2a Sessió

Dedicada íntegrament a treballar els continguts proposats pels joves i el/la responsable de la biblioteca. En aquesta sessió es procura concretar al màxim quin tipus d'activitat imaginem, si coneixen o proposen cap professional per dur-la a terme, quan la farien, quins dies de la setmana, etc.

3a Sessió

La darrera sessió es dedica a tancar la definició de les propostes, amb el nivell de concreció que hagi estat possible, i a identificar els canals de comunicació que emprarien per a fer-ne difusió. En aquesta sessió, el/la responsable de la biblioteca pren un rol molt més actiu, interactuant directament amb els alumnes i procurant agafar i repartir compromisos entre els membres del focus-grup i ell mateix, per tal de fer efectiu el programa proposat.

Quant a les pautes bàsiques a seguir en la conducció del focus-group, cal tenir present que:

→ **S'han de celebrar en un entorn confortable.**

→ **Cal emmarcar clarament el projecte i els objectius que se n'esperen.**

→ **Cal donar veu a tots els participants.**

→ **Totes les opinions són importants.**

→ **S'ha d'identificar, també, silencis, hàbits, etc., que es posin de manifest en les sessions.**

Pel que fa a la calendarització dels tallers de capçalera i focus-groups, és important tenir present que la màxima restricció vindrà donada pel calendari lectiu que segueixin els joves. Així, doncs, s'haurà de comptar sempre amb la direcció o coordinació dels centres educatius, per tal de conèixer les seves limitacions o requeriments quant a dates i horaris. De la mateixa manera, cal remarcar que el focus-group hauran d'anar sempre d'immediat després que els joves hagin participat en els tallers, això fa que els tinguin ben presents, la qual cosa redunda en sessions més eficaces.

Com a nota addicional, és preferible que l'equip docent no participi del focus-group. La raó es evitar que les opinions i respostes dels joves puguin estar condicionades per la presència de tutors i/o del professorat del centre en les sessions de debat.

4.

El **recull de resultats** haurà d'ésser el més detallat possible, perquè permeti extreure'n conclusions vàlides per al projecte. La informació a recollir haurà d'incloure:

- La composició dels focus-group.
- El desenvolupament de les sessions.
- Característiques remarcables de cada grup.
- Opinions, interessos, prioritats, requeriments, condicionants... expressats en el transcurs de les sessions.
- Esquema de la proposta d'activitats a programar.

5.

La **programació** d'activitats haurà d'incloure el detall de dades necessari per a la contractació dels tallers i activitats:

- Data d'execució.
- Descripció del taller o activitat a programar.
- Professional a càrrec.
- Canals de comunicació a emprar.

Per tal que aquesta programació sigui el més real possible, s'haurà de conèixer quin és el pressupost que disposa la biblioteca. En aquest cas, tal i com s'ha dit, aquesta dada no ha estat facilitada.

Un projecte de:

TaNtagORa

Amb el suport de:

